

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સિદ્ધાર્થ ચતુર્વેદી

વિ.

સિક્ચોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા

(સિવિલ અપીલ નંબર ૧૪૭૩૦ વર્ષ ૨૦૧૫)

૧૪ માર્ચ, ૨૦૧૬

[કુરિયન જોસેફ અને રોહિન્ટન ફલી નરિમન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સિક્ચોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૯૨ (વર્ષ ૨૦૦૨ માં સુધારેલ મુજબ) – કલમો ૧૫એ અને ૧૫જે – કલમ ૧૫જે ને ધ્યાનમાં લીધા વિના, કલમ ૧૫એ નો અલગથી અર્થઘટન કરી શકાય કે કેમ તે પ્રશ્નો – શું 'એટલે કે (નેમલી)' શબ્દપ્રયોગ કલમ ૧૫જે માં દર્શાવેલ ત્રણ ખંડોમાં ઉલ્લેખિત

સંજોગો સુધી જ વિવેકાધિકારને સીમિત કરે છે, અથવા શું તે અન્ય સંબંધિત સંજોગોને પણ ધ્યાનમાં લેશે – વિચારણા માટે પ્રશ્નો લાર્જર બેન્ચ (વિસ્તૃત ખંડપીઠ) ને મોકલવામાં આવ્યા.

સેબી થ્રુ ઇટ્સ ચેરમેન વિ. રૂફિટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ ૨૦૧૫ (૧૨) સ્કેલ ૬૪૨; જુલિયસ વિ. બિશપ ઓફ ઓક્સફર્ડ (૧૯૮૦) એલ.આર ૫ એ.સી ૨૧ (એચ.એલ) – નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ

૨૦૧૫ (૧૨) સ્કેલ ૬૪૨ સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો ફકરો ૭

(૧૯૮૦) એલ.આર ૫ એ.સી ૨૧ (એચ.એલ) સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો ફકરો ૧૦

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૧૪૭૩૦ વર્ષ ૨૦૧૫.

અપીલ નંબર ૪૩૬ વર્ષ ૨૦૧૪ માં સિક્યોરિટીઝ અપિલેટ ટ્રિબ્યુનલ, મુંબઈના

ચુકાદા અને હુકમ તારીખ ૦૪.૦૮.૨૦૧૫ માંથી.

સાથે

સિવિલ અપીલ નંબર્સ ૧૪૭૨૮ અને ૧૪૭૨૯ વર્ષ ૨૦૧૫

અપીલકર્તા વતી પૂર્વિશ જિતેન્દ્ર મલકાન, જિતેન્દ્ર એમ. મલકાન, સુશ્રી

ધરિતા મલકાન, સુશ્રી અરુણિમા સિંઘ, સુશ્રી સંજા અરોરા, વકીલો.

સામાવાળા વતી ચંદર ઉદય સિંઘ, વરિષ્ઠ વકીલ, પ્રતાપ વેણુગોપાલ, સુશ્રી સુરેખા રામન, પુરુષોત્તમ કુમાર ઝા, સુશ્રી નિહારિકા (મેસર્સ કે. જે. જહોન એન્ડ કંપની વતી), વકીલો તેમની સાથે.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો હુકમ આપવામાં આવ્યો

હુકમ

૧. આ અપીલો સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૯૨ (જે હવે પછી 'સેબી એક્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૫એ, જે વર્ષ ૨૦૦૨ માં સુધારવામાં આવી હતી, અને કલમ ૧૫જે વચ્ચેના પરસ્પર પ્રભાવનો રસપ્રદ પ્રશ્ન ઉભો કરે છે.

૨. હાલના વિવાદને સમજવા માટે જરૂરી ટૂંકી હકીકતો એ છે કે અમારી સમક્ષના અપીલકર્તાઓએ ઓક્ટોબર અને ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ ની વચ્ચે બ્રિજલક્ષ્મી લીઝિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ કંપનીના શેર્સની કેટલીક ખરીદી કરી હતી. સિવિલ અપીલ નંબર ૧૪૭૩૦ વર્ષ ૨૦૧૫ માં, ૧૬ જૂન, ૨૦૧૪ ના રોજ સામાવાળા સેબી દ્વારા અપીલકર્તાને સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા (પ્રોહિબિશન ઓફ ઇનસાઇડર ટ્રેડિંગ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૯૨ ના રેગ્યુલેશન ૧૩(જ), ૧૩(જએ) અને ૧૩(પ) ની જોગવાઈઓના કથિત ઉલ્લંઘન બદલ સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા (પ્રોસીજર ફોર હોલ્ડિંગ ઇન્કવાયરી એન્ડ ઇમ્પોઝિંગ પેનલ્ટી બાય એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસર)

રુલ્સ, ૧૯૯૫ ના નિયમ ૪(૧) હેઠળ કારણદર્શક નોટિસ (શો કોઝ નોટિસ) જારી કરવામાં આવી હતી.

૩. અપીલકર્તા દ્વારા ૧૩ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૪ ના રોજ કારણદર્શક નોટિસનો વિગતવાર જવાબ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈપણ નિયમ અથવા વિનિયમ (રેગ્યુલેશન) નું ઉલ્લંઘન કરવાનો કોઈ ઇરાદો ન હતો. શેર્સની ખરીદી અને વેચાણનું કુલ વ્યવહાર મૂલ્ય રૂપિયા ૫૫,૦૦૦/- થી વધુ ન હતું. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ વ્યવહાર ન તો કોઈ અપ્રમાણસર લાભ અથવા અયોગ્ય ફાયદો મેળવવાના હેતુથી કરવામાં આવ્યો હતો ન તો રોકાણકારોને કોઈ નુકસાન પહોંચાડવાના હેતુથી કરવામાં આવ્યો હતો. ચૂક (ડિફોલ્ટ), જો કોઈ હોય, તો તે એક તકનીકી ચૂક હતી જેના માટે કોઈ દંડાત્મક પગલાં લેવાની જરૂર ન હતી.

૪. એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરે, વિવિધ હુકમો દ્વારા અમારી સમક્ષની ત્રણ સિવિલ અપીલોમાં અનુક્રમે રૂપિયા ૫ લાખ, ૭ લાખ અને ૧૧ લાખનો દંડ લાધો. સિક્યોરિટીઝ અપિલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કરવામાં આવેલી અપીલની પણ એવી જ દશા થઈ, અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એમ જણાવીને તેને નકારી કાઢવામાં આવી કે ફરજિયાત રેગ્યુલેશન્સનું ઉલ્લંઘન થયું છે તેમાં કોઈ વિવાદ નથી, અને કોઈ પણ સંજોગોમાં, હકીકતો પર રૂપિયા એક કરોડનો દંડ લાદી શકાયો હોત, જ્યારે હકીકતમાં, એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરે અપીલકર્તાઓને અનુક્રમે રૂપિયા ૫

લાખ, ૭ લાખ અને ૧૧ લાખના દંડ સાથે દંડિત કર્યા, જેને વધુ પડતા કઠોર અથવા ગેરવાજબી કહી શકાય નહીં.

૫. સિક્યોરિટીઝ અપિલેટ ટ્રિબ્યુનલ, મુંબઈના આ ચુકાદાઓ છે જે આ અપીલોમાં અમારી સમક્ષ આવ્યા છે.

૬. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી છે કે કલમ ૧૫એ, ૨૦૦૨ માં તેના સુધારા પછી, જે વર્ષ ૨૦૧૪ માં કલમમાં વધુ સુધારો કરવામાં ન આવ્યો ત્યાં સુધી કાયદો હતો, તે નિઃશંકપણે કેસની હાલની હકીકતોને લાગુ પડશે. જો કે, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૧૫એ, દરેક સમયે, સેબી એક્ટની કલમ ૧૫જે સાથે વાંચવી પડશે અને આમ હોવાથી, તે સ્પષ્ટ છે કે રેગ્યુલેશન્સનું ઉદ્દેશન માત્ર તકનીકી હોવાથી, અને તેમાં અપીલકર્તાને કોઈ અપ્રમાણસર લાભ, અથવા અયોગ્ય ફાયદો અથવા કોઈપણ રોકાણકારને નુકસાન સામેલ ન હોવાથી, સેબી પ્રથમ દૃષ્ટિએ, કોઈ પણ દંડ લાદવામાં સાચી ન હતી. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, જે ચૂકો (ડિફોલ્ટ) થઈ હતી તે તકનીકી હતી, અને માત્ર ત્રણ દિવસમાં કરવામાં આવી હતી, અને તેમાં કોઈપણ ચૂકનું કોઈ પુનરાવર્તિત સ્વરૂપ પણ ન હતું.

૭. સામાવાળા સેબી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સી.યુ. સિંઘે અમારી સમક્ષ સેબી શ્રુ ઇટ્સ ચેરમેન વિ. રૂફિટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ શીર્ષક હેઠળના આ કોર્ટની ખંડપીઠના ચુકાદાની નકલ રજૂ કરી છે, જે ૨૦૧૫ (૧૨) સ્કેલ ૬૪૨ માં નોંધાયેલ છે. શ્રી સિંઘે અમારું ધ્યાન દોર્યું છે, અને એક રીતે કહી

શકાય કે વાજબી રીતે, કે ઉક્ત ચુકાદાના ફકરા ૫ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો, હાલના કેસોમાં અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલોને સંપૂર્ણપણે રોકી દેશે, પરંતુ આ અવલોકનો ચુકાદાના રેશિયોની રચના ન પણ કરે કારણ કે ચુકાદામાં આખરે કલમ ૧૫એ નું વર્ષ ૨૦૦૨ માં તેના સુધારા પહેલાના અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું.

૮. આ કોર્ટે શું જણાવ્યું છે તે પ્રથમ સુનિશ્ચિત કરવા માટે ઉપરોક્ત ચુકાદાના ફકરા ૪ અને ૫ અહીં રજૂ કરવા જરૂરી છે :-

"૪. અમને અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલની એ દલીલોમાં વજૂદ જણાય છે કે એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસર દ્વારા લાદવામાં આવેલ દંડ સંપૂર્ણપણે બાહ્ય આધારો પર ઘટાડવો જોઈતો ન હતો જેનો સેબી એક્ટની કલમ ૧૫જે માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. કલમ ૧૫જે નીચે મુજબ છે:

૧૫જે. કલમ ૧૫-આઈ હેઠળ દંડની રકમ નક્કી કરતી વખતે, એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસર નીચેની હકીકતોને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેશે, એટલે કે (નેમલી):-

એ. ચૂકના પરિણામે કરવામાં આવેલ અપ્રમાણસર લાભ અથવા અયોગ્ય ફાયદાની રકમ, જ્યાં પણ માત્રાત્મક રીતે નક્કી કરી શકાય તેવી હોય.

બી. ચૂકના પરિણામે રોકાણકાર અથવા રોકાણકારોના જૂથને થયેલા નુકસાનની રકમ;

સી. ચૂકનું પુનરાવર્તિત સ્વરૂપ.

શબ્દ 'એટલે કે ' નો ઉપયોગ દર્શાવે છે કે એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસર દ્વારા માત્ર આ પરિબલોને ધ્યાનમાં લેવાના છે. બ્લેકની લો ડિક્શનરી 'નેમલી' ને 'નામ દ્વારા અથવા વિશેષ ઉલ્લેખ દ્વારા' તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. આ શબ્દ દર્શાવે છે કે નામ દ્વારા શું સમાવવામાં આવનાર છે. તેનાથી વિપરીત, જેમાં 'સામેલ' છે તે એક આંશિક યાદી સૂચવે છે અને કંઈક એવું દર્શાવે છે જે યાદીમાં નથી.' આ સંદર્ભમાં, અમને 'નેમલી' ને 'સાથે' તરીકે વાંચવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી, જેવું સામાવાળા વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ અમારી પાસે કરાવવા માંગે છે."

"પ. સંદર્ભની સરળતા માટે, ૨૦૦૨ ના સુધારા પછી જે રીતે અસ્તિત્વમાં છે તે રીતે કલમ ૧૫એ(એ) રજૂ કરીને લાદવામાં આવનાર દંડના અમારા વિશ્લેષણની શરૂઆત કરવી યોગ્ય રહેશે:

૧૫એ. જો કોઈપણ વ્યક્તિ, કે જેને આ કાયદા હેઠળ અથવા તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ આવશ્યક છે, -

એ. બોર્ડ સમક્ષ કોઈ દસ્તાવેજ, રિટર્ન અથવા અહેવાલ રજૂ કરવા માટે, અને તે રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તે પ્રત્યેક દિવસ કે જેમાં આવી નિષ્ફળતા ચાલુ રહે તેના માટે એક લાખ રૂપિયા અથવા એક કરોડ રૂપિયા, બેમાંથી જે ઓછું હોય, તેના દંડ માટે જવાબદાર રહેશે;

અમારી સમક્ષની સંકળાયેલી અપીલોમાં, નિષ્ફળતા ૭૫ દિવસથી વધુ સમય સુધી નોંધપાત્ર રીતે ચાલુ રહી હોવા છતાં, અપીલકર્તાએ ૭૫ લાખ રૂપિયાનો દંડ લાદ્યો છે. અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે દલીલ કરી છે કે અપીલકર્તા પાસે 'બેમાંથી જે ઓછું હોય' શબ્દોને ધ્યાનમાં લીધા વિના ચૂકના દિવસોની સંખ્યા કરતાં ઓછો દંડ લાદવાનો વિવેકાધિકાર છે. તેમણે એવી દલીલ કરી છે કે જો દંડની રકમ નક્કી કરવા માટે એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરનો વિવેકાધિકાર અસ્તિત્વમાં ન હોય તો કલમ ૧૫જે નો કોઈ હેતુ રહેશે નહીં, અને એવું અર્થઘટન સેબી એક્ટની અમુક કલમોને જમીકારી કાયદા તરીકે પ્રસ્તુત કરશે કારણ કે તેઓ લાદશે તેવા ભારે દંડને લીધે. અમે આ રજૂઆતો સાથે સહમત નથી. સુધારાનો સ્પષ્ટ હેતુ અમુક ગુનાઓ માટે કડક દંડ લાદવાનો છે, અને અમને તેને હળવો કરવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી. કાયદાના શબ્દો સ્પષ્ટ કરે છે કે જો ગુનો એકસો દિવસથી વધુ સમય સુધી ચાલુ રહે તો લાદવામાં આવતો દંડ ૧ કરોડ રૂપિયા સુધી મર્યાદિત છે. વિવેકાધિકાર માટે કોઈ અવકાશ આપવામાં આવ્યો નથી. સુધારા પહેલાં, કલમમાં 'આવી પ્રત્યેક નિષ્ફળતા માટે એક લાખ પચાસ હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેવો દંડ' માટે જોગવાઈ હતી, જેનાથી અપીલકર્તાને દંડની યોગ્ય રકમ નક્કી કરવાનો વિવેકાધિકાર મળ્યો હતો. આ સંદર્ભમાં, ભાષામાં ફેરફાર કે જે કોઈ વિવેકાધિકાર આપતું નથી તે વધુ નોંધપાત્ર છે, કારણ કે તે અગાઉ પ્રદાન કરવામાં આવેલ વિવેકાધિકારને પાછો ખેંચવા અને દૂર

કરવાના ધારાસભાના ઈરાદાને દર્શાવે છે. વધુમાં, સુધારા પહેલા કલમ ૧૫જે અસ્તિત્વમાં હતી અને તે સમયે દંડની રકમ નક્કી કરવા માટે સંબંધિત હતી. એકવાર એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરની આ વિવેકાધીન સત્તા પાછી ખેંચી લેવામાં આવી, પછી કલમ ૧૫જે નો વ્યાપ ભારે ઘટાડી દેવામાં આવ્યો, અને તે માત્ર તે કલમો પૂરતી જ સંબંધિત રહી જ્યાં એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરે તેમનો અગાઉનો વિવેકાધિકાર જાળવી રાખ્યો હતો, જેમ કે કલમ ૧૫એફ(એ) અને કલમ ૧૫એચબી માં. આ કલમ ૧૫-આઈ ની ભાષામાં પ્રતિબિંબિત થવું જોઈતું હતું, પરંતુ સ્પષ્ટપણે તેની અવગણના કરવામાં આવી હતી. સિક્યોરિટીઝ લોઝ (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૧૪ પછી, કલમ ૧૫જે ફરી એકવાર સંબંધિત બની ગઈ છે, જેણે કલમ ૧૫એ(એ) માં ૮.૮.૨૦૧૪ થી અસર સાથે ફેરફાર કર્યો છે, જેથી તે નીચે મુજબ વાંચી શકાય :-

૧૫એ. માહિતી, રિટર્ન વગેરે પ્રદાન કરવામાં નિષ્ફળતા માટે દંડ. – જો કોઈ વ્યક્તિ, કે જેને આ કાયદા હેઠળ અથવા તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ આવશ્યક છે :-

એ. બોર્ડ સમક્ષ કોઈ દસ્તાવેજ, રિટર્ન અથવા અહેવાલ રજૂ કરવા માટે, અને તે રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તે એવા દંડ માટે જવાબદાર રહેશે જે એક લાખ રૂપિયાથી ઓછો ન હોય પરંતુ જે આવી નિષ્ફળતા ચાલુ રહે

તે દરમિયાન પ્રત્યેક દિવસ માટે એક લાખ રૂપિયા સુધી લંબાવી શકાય,
મહત્તમ એક કરોડ રૂપિયાને આધીન;

સુધારાનો હેતુ સ્પષ્ટપણે એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરના વિવેકાધિકારને
ફરીથી રજૂ કરવાનો હતો જે સેબી (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા
છીનવી લેવામાં આવ્યો હતો. જો સામાવાળાની નિષ્ફળતા
૨૯.૧૦.૨૦૦૨ અને ૮.૯.૨૦૧૪ ની વચ્ચે થઈ હોત, તો ઘટાડા માટેના
કોઈપણ વિવેકાધિકારની સંભાવના વિના, દંડ ૧ કરોડ રૂપિયા હોવો
જોઈતો હતો."

૯. જ્યાં સુધી કલમ ૧૫જે સાથે વંચાતી સુધારેલી કલમ ૧૫એ નો સંબંધ
છે ત્યાં સુધી આ કોર્ટ દ્વારા બે બાબતો સ્પષ્ટ રીતે જણાવવામાં આવી છે. પ્રથમ,
આ કોર્ટે દર્શાવ્યું છે કે કલમ ૧૫જે માં "એટલે કે (નેમલી)" શબ્દપ્રયોગના
ઉપયોગ દ્વારા, સેબી કલમ ૧૫એ હેઠળ દંડની માત્રા નક્કી કરવામાં તેમાં
નિર્ધારિત માત્ર ત્રણ પરિબલોને જ યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લઈ શકે છે અને અન્ય
સંબંધિત પરિબલોને નહીં કારણ કે "એટલે કે (નેમલી)" શબ્દપ્રયોગને "સામેલ
(સાથે)" શબ્દપ્રયોગ સાથે સરખાવી શકાય નહીં, જે જોગવાઈ દ્વારા આવરી
લેવામાં આવેલા વિષય પર એક સંપૂર્ણ જોગવાઈ છે. આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે એ પણ
ઠેરવ્યું છે કે વર્ષ ૨૦૦૨ થી ૨૦૧૪ ના સમયગાળા માટે કલમ ૧૫જે ગ્રહણ હેઠળ
રહેશે કારણ કે, કલમ ૧૫એ માં સુધારો કરીને, ધારાસભાનો ઇરાદો એવો જણાય
છે કે જો હકીકતમાં, નિયમો અથવા વિનિયમોનું કોઈ ઉદ્વેગન થાય છે, તો આ

સમયગાળા માટે કોઈપણ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ અવકાશ નથી. આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે ઠેરવ્યું કે એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરની વિવેકાધીન સત્તા પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી, કલમ ૧૫જે નો વ્યાપ સમાન રીતે ભારે ઘટાડી દેવામાં આવશે.

૧૦. પ્રથમ દષ્ટિએ, ઉક્ત ચુકાદાના ફક્ત ૪ તેમજ ફક્ત ૫ માં સમાવિષ્ટ બંને મતો સાથે સહમત થવું અમને થોડું મુશ્કેલ લાગે છે. "યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેશે" એવો શબ્દપ્રયોગ જુલિયસ વિ. નિશાપ ઓફ ઓક્સફર્ડ (૧૮૮૦) એલ.આર ૫ એ.સી ૨૧૪ (એચ.એલ) ના સમયથી ઉપયોગમાં લેવાતું એક ખૂબ જ જાણીતું કાયદાકીય ઉપકરણ છે, અને તેને એડજ્યુડિકેટિંગ ઓફિસરમાં વિવેકાધિકાર નિહિત કરતા શબ્દો તરીકે અંગ્રેજી તેમજ આપણી કોર્ટના ઘણા ચુકાદાઓમાં અનુસરવામાં આવે છે. હાલની અપીલોમાં જે પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે તે એ છે કે શું "એટલે કે (નેમલી)" શબ્દપ્રયોગ એ વિવેકાધિકાર નક્કી કરે છે કે જેનો ઉપયોગ કલમ ૧૫જે માં નિર્ધારિત ત્રણ ખંડોમાં ઉલ્લેખિત સંજોગોમાં જ કરી શકાય છે, અથવા શું તે અન્ય સંબંધિત સંજોગોને પણ ધ્યાનમાં લેશે, ખાસ કરીને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે કોર્ટ અર્થઘટન કરી રહી છે તે એક કાયદાની દંડાત્મક જોગવાઈ છે. ભવિષ્ય માટે આ અંગે સત્તાવાર રીતે નિર્ણય લેવાની જરૂર હોવાથી, જો અમે આ સત્તાવાર ઉચ્ચારણ માટે વિસ્તૃત ખંડપીઠ (લાર્જર બેન્ચ) નો સંદર્ભ લઈએ તો વધુ સારું રહેશે.

૧૧. ચુકાદાના ફકરા ૫ માં જે જણાવેલું છે તે સ્વીકારવું પણ અમને થોડું મુશ્કેલ લાગે છે. ખાસ કરીને, બે મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, આ સમજવું ખૂબ જ મુશ્કેલ છે – એક કાયદાના સુમેળપૂર્ણ અર્થઘટનનો સિદ્ધાંત; અને બે, એ હકીકત કે અમે કાયદાની દંડાત્મક જોગવાઈનું અર્થઘટન કરી રહ્યા છીએ જેનું કડક અર્થઘટન થવું જોઈએ, વર્ષ ૨૦૦૨ ના સુધારા પછી કલમ ૧૫એ ને અચાનક ગૌરવપૂર્ણ સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે, અને કલમ ૧૫જે ને સંપૂર્ણપણે તેની સમક્ષ સમર્પિત કરી દેવામાં આવી છે. પરિચિત શબ્દપ્રયોગ "તેમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં" સુધારેલી કલમ ૧૫એ માં દેખાતો નથી. આમ હોવાથી, એ સમજવું થોડું મુશ્કેલ છે કે કોઈ વ્યક્તિ કલમ ૧૫જે ને ધ્યાનમાં લીધા વિના અલગથી સુધારેલી કલમ ૧૫એ નું અર્થઘટન કેવી રીતે કરી શકે. હકીકતમાં, વર્તમાન કેસની હકીકતો એ દર્શાવવા માટે પૂરતી છે કે જ્યાં કથિત રીતે માત્ર તકનીકી ચૂક છે, અને કલમ ૧૫જે ના ત્રણ પરિમાણો અપીલકર્તાઓ દ્વારા કથિત રીતે સંતોષવામાં આવશે, એટલે કે, ચૂકના પરિણામે કોઈ અપ્રમાણસર અથવા અયોગ્ય ફાયદો મેળવવામાં આવ્યો નથી; ચૂકના પરિણામે કોઈ રોકાણકાર અથવા રોકાણકારોના જૂથને કોઈ નુકસાન થયું નથી; અને હકીકતમાં, ચૂકનું કોઈ પુનરાવર્તિત સ્વરૂપ નથી, તો કોઈ પણ દંડ બિલકુલ લાદવામાં આવવો જોઈતો ન હતો. અહીં અપીલકર્તાઓ દ્વારા જે કરવામાં આવ્યું છે તે રેગ્યુલેશન ૧૩ નું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા છે, જેવો કારણદર્શક નોટિસમાં આક્ષેપ છે, જે નિષ્ફળતા ત્રણ દિવસ પર થઈ છે અને પરિણામે, અપીલકર્તાઓ દ્વારા તે પછી કોઈપણ સમયે કથિત રીતે તેનું પુનરાવર્તન કરવામાં

આવ્યું નથી. જો આપણે વર્ષ ૨૦૦૨ માં સુધારેલ મુજબ, કલમ ૧૫એ ને આ કોર્ટની ખંડપીઠ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી રીતે વાંચીએ, તો તે વિસંગત પરિણામો તરફ દોરી શકે છે જેમાં કથિત રીતે કાનૂની રેગ્યુલેશન્સનું પાલન કરવામાં સતત નિષ્ફળતાની અસર, જે ત્રણ દિવસના સમયગાળાથી ઘણી વધારે ચાલી હોય, અને જે આજ સુધી ચાલુ છે, તે જોગવાઈઓ હેઠળ ન્યૂનતમ ફરજિયાત દંડ તરીકે દરરોજના રૂપિયા ૧ લાખ નક્કી કરે છે, જે અહીં અપીલકર્તાઓને ત્રણ અપીલોમાંથી દરેક માં ૧ કરોડ રૂપિયા ચૂકવવામાં પરિણમી શકે છે. અમને નથી લાગતું કે ૨૦૦૨ માં સુધારેલી કલમ ૧૫એ ઘડવા પાછળ સંસદનો આ હેતુ હોઈ શકે. અમને એવું પણ લાગે છે કે ચુકાદાનો ફરો પ સાચો છે તેવી ધારણા પર, કલમ ૧૫એ ને વાજબી જોગવાઈ તરીકે અર્થઘટન કરવું ખૂબ જ મુશ્કેલ બનશે, કારણ કે તે અપીલકર્તાઓના મૂળભૂત અધિકારો પર મનસ્વી અને અપ્રમાણસર રીતે અતિક્રમણ કરશે. આમ હોવાથી, ફરો ૪ અને ૫ માં આ કોર્ટ દ્વારા પહોંચવામાં આવેલા બંને નિષ્કર્ષો પર, અમે ઉપર જણાવ્યું છે તેમ, આ બાબતો વિસ્તૃત ખંડપીઠના હાથે વિચારણાને પાત્ર છે. રજિસ્ટ્રીને તદનુસાર, આ બાબતોને વિસ્તૃત ખંડપીઠ (લાર્જર બેન્ચ) સમક્ષ મૂકવા માટે આ અપીલોના પેપર્સ નામદાર ભારતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સમક્ષ મૂકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૧૨. આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વચગાળાના હુકમો અમલમાં ચાલુ રહેશે.

કલ્પના કે. ત્રિપાઠી

મેટર લાજર બેન્ચને સંદર્ભિત કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.